

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

**Формування ефективного освітнього
середовища у контексті сучасних викликів
реформування системи освіти України**

Матеріали

Регіональної науково-практичної конференції

24 квітня 2019 року

Харків
2019

4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 623 с.
5. Ігнатенко П., Поплужний В., Косарєва Н., Крицька Л. Виховання громадянина : психолого-педагогічний і народознавчий аспект : навч.-метод. посіб. Київ : Інститут змісту і методів навчання, 1997. 252 с.
6. Мацько Л. Українська мова : формування національної свідомості. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 1. С. 67–70.
7. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка : підручник. 3-тє вид. випр. Київ : Академвидав, 2015. 448 с.
8. Ржепецький Л. Формування національної самосвідомості учнів на уроках історії України : монографія. Миколаїв : ТОФ «Фірма «Ліон», 2010. 148 с.
9. Тесленко С. Сутність понятійного апарату національно-патріотичного виховання дітей. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2016. №2 (53). С. 186–190.
10. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15> (дата звернення : 10.03.2019).

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Воронцова І. А., Влащенко С. В., Аскерова Е. Р., Палещенко К. В.

У сучасному світі активне життя мало часу залишає на дозвілля. Проте дозвілля – дуже важлива частина життя людини, час, який він може витратити на себе, спорт, хобі та інше. Для багатьох людей дозвілля часто складається з відпочинку.

При, здавалося б, добре вивченому понятті дозвілля людини існує дуже багато проблем та підходів до його організації. Перш за все, дозвілля – це вільний час, який можна визначити як частину соціального часу, яка вивільнена від невідкладних справ і є «часом свободи», простором вільної діяльності і вільного розвитку особистості. Людина самостійно обирає варіант імовірної дії, її мету та шляхи її досягнення. Це є сутністю вільного часу. Зміст вільного часу більш складне поняття, що охоплює характер та напрями діяльності, рівень їх розповсюдженості, мету, наслідки цієї діяльності для

особистості та суспільства. Зміст вільного часу більш плинний і змінний, ніж його сутність [2].

Важливе значення має організація дозвілля. Молоді люди не завжди мають повне уявлення про тематику дозвілля. Проте в останні роки дозвілля стало пріоритетною цінністю для студентської молоді. Воно не залежить від форми навчання, особистого доходу тощо. Розвиток інформаційних технологій формує нові практики дозвілля, у яких провідне місце займають спілкування у соціальних мережах, отримання всебічної інформації в мережі Інтернет. Величезні можливості, які надає віртуальний світ, займає переважну частину вільного часу. Живе спілкування відходить на другий план. За даними О. Злобіної [3], проведення часу в Інтернеті за шість років (2003-2009 рр.) збільшилося з 1,9 до 27,4 %, тобто у 14,4 рази.

Саме це призводить до так званого «домашнення дозвілля». За даними О. Гузьмана і Н. Ляшенка [2], 38, 2 % студентів вважає за найкраще проводити дозвілля вдома (у гуртожитку). Для частини молоді характерне домінування гедоністичної орієнтації на отримання у вільний час переважним чином задоволень і розваг.

У використанні вільного часу і дозвіллі найбільш яскраво проявляються наслідки змін в українському суспільстві. Саме вони стають причиною виникнення низки гострих проблем, зокрема різкого падіння рівня загальної культури, руйнування традиційних норм і цінностей, поширення елементів спрощеної масової культури [1].

Досліджуючи використання у суспільстві вільного часу, можна простежити перетворення всієї системи ціннісних орієнтацій усіх представників українського суспільства, особливо молоді. В умовах глибокої загальної кризи наша молодь дедалі більше втрачає духовно-світоглядні орієнтири у формуванні життєвих планів, дезорієнтується в загальнолюдських цінностях.

Спрощення життєвих орієнтирів молоді зумовлює зниження рівня культури дозвілля та вільного часу. Суперечливість ціннісних орієнтацій у сучасній соціокультурній ситуації призводить до того, що молоді люди втрачають здатність протистояти впливу негативних тенденцій (алкоголізм, наркоманія, злочинність, проституція тощо), які формуються та набирають силу в системі молодіжного дозвілля. Подібна ситуація характеризується низкою негативних моментів – пасивністю, безглуздя існування, антисоціальними явищами.

Зміна пріоритетів, з одного боку, мають позитивні моменти: освоєння комп'ютера, можливість за його допомогою швидкого доступу до потрібної інформації, широке спілкування та обмін інформацією і все це у межах усього земного шару. Проте є й негативні моменти. По-перше, це зниження культурного рівня молоді в цілому; по-друге, зменшення часу, який підлітки проводять на природі; по-третє, зниження фізичного навантаження, яке вже не є частиною дозвілля (гра у футбол, волейбол та інше).

Що стосується першого, то культурний рівень молодих людей формується на основі культурного виховання, яке в значній мірі відбувається саме при організації культурного дозвілля. Відвідування театрів, концертних залів, музеїв та інших культурних установ майже повністю втрачене як внутрішня потреба або бажання людини. Проте організація походу до театру або на концерт відомого музиканта під керівництвом та участю педагога, докорінно змінює погляди і ставлення молоді до цього дійства. Для багатьох це стає справжнім відкриттям. Сфера культури стає частиною дозвілля тим самим сприяючи зростанню культурного рівня молодих людей.

Будучи частиною природи, людина повинна постійно знаходити час для спілкування з нею. Природне середовище – найкраще місце для рекреаційних заходів, проведення спортивних змагань, туристичних походів та інше. Фізичне навантаження – яке можна віднести до активної форми відпочинку, становить собою частину фізичного та гармонійного розвитку молодої людини.

Природа дає можливість розкритися особистості, зрозуміти оточуючих, проявити свої якості та змінити деякі уявлення про самого себе. Крім того на природі добре знімається стрес, покращується самопочуття.

Особливе місце у спілкуванні з природою займають туристичні походи. Саме вони зближують та згуртовують молодь, допомагають зрозуміти взаємозв'язок людини і природи. Дуже важливо, щоб у таких походах був досвідчений педагог, який має туристичні навички та користується авторитетом у молоді. Частиною туристичних походів є посиденьки навколо вогнища. Саме тут відбувається незабутнє спілкування, обговорення проблем, обмін поглядами. Педагог тут повинен виступати як своєрідний авторитетний товариш.

Сьогодні для молоді особливим захопленням став вуличний спорт – «Street Workout». Це новий молодіжний спортивний рух у багатьох країнах світу. Проте Street workout – це не просто спорт, а стиль життя! Нині це

захоплення має досить велику кількість прихильників і став одним з найулюбленіших видів дозвілля молоді.

Вуличним спортом займаються для саморозвитку, для зміцнення свого тіла, духу і здоров'я. Крім здоров'я, міцного тіла, а також сили волі, цей напрям дає вам повагу з боку друзів, знайомих або просто перехожих. А також це прекрасна можливість знайти нових друзів, які не палять, не п'ють, і ведуть здоровий спосіб життя.

Саме здоровий спосіб життя є основним шляхом до покращення власного здоров'я та довголіття. Це підтверджують наукові дослідження, які вказують на те, що серед усіх факторів, що впливають на наше здоров'я, саме 50 % належить до способу нашого життя, у якому дозвілля займає ключову роль.

Заняття, яким у дозвіллі віддається перевага, сприяють розвитку і культурному зростанню особистості. Таким чином, все зазначене дозволяє змістовно й корисно проводити свій вільний час.

Список використаних джерел:

1. Бабенко Ю. А. Вільний час і дозвілля української молоді в умовах нової соціокультурної реальності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва*. 2013. № 2. С. 74–79. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkktm_2013_2_21 (дата звернення : 15.03.2019).

2. Гузьман О. А., Ляшенко Н. О. Практики дозвілля сучасної студентської молоді. *Грані*. 2016. № 9. С. 29–37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_9_6 (дата звернення : 15.03.2019).

3. Злобіна О. Дозвілля молоді України та Росії активно переноситься в Інтернет-мережі. Київ. 2010. URL : <http://2008.dif.org.ua/ua/analit/rkjej> (дата звернення : 16.03.2019).

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГУМАНІСТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Галушко Н. А.

У контексті сучасного стану вищої освіти в Україні акцентується увага на створенні умов для розвитку освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення знань, швидкої адаптації до змін в соціально-культурній сфері та організації праці в умовах ринкової економіки. Створення таких умов повинно базуватися на принципах науковості, гуманізму,